

NA CESTĚ S BOŽÍM LIDEM

Metodika k učebnici náboženství

Na cestě s Božím lidem

Metodika k učebnici náboženství pro děti ve věku 9–12 let

Autor: Mgr. Martina Orlovská, Ph.D., Mgr. Jana Šaratová, DiS.

Jazyková korektura: Mgr. Zuzana Nakládalová

Vydalo Arcibiskupství olomoucké

První vydání, 2021

mail: katecheti@ado.cz

ISBN 978-80-85396-10-2

Milí katecheté,

berete do rukou učebnici, která je určena pro výuku náboženství jak jednotlivých ročníků (především 4. a 5. tř.), tak spojených tříd (3.–6. tř.).

Učebnice obsahuje 30 kapitol, které prezentují jednotlivé starozákonné události. Cílem rozhodně nemá být probrání všech textů a splnění všech úkolů. Texty a aktivity jsou zde uvedeny jako nabídka. Katecheta si z učebnice vybere takový text a takové aktivity, které odpovídají potřebám skupiny, kterou vede. Může si přitom některou hodinu rozdělit na dvě a jinou vynechat. Aktivity může například také rozdělit mezi žáky, kteří se pak vzájemně sdílejí výsledky.

Cílem učebnice je uvést žáka do porozumění Božímu slovu. K tomu mu mají pomoci vybrané starozákonné biblické události. Události jsou vybrány tak, aby nastínily dějiny Božího lidu.

- Biblická formace: Žák v průběhu roku proniká do jazyka Bible, rozlišuje historické události a jejich výpovědi od biblických obrazů a jejich poselství, poznává kulturu starozákonního Izraele. Žák prohlubuje svou znalost starozákonních událostí a jejich pomocí objevuje Boží přítomnost v dějinách izraelského národa a také v dějinách svého života. Na jejich základě rozpoznává Boží jednání a záměr s člověkem. Učí se uvažovat o biblických událostech, hledat jejich poselství, vést rozhovory a propojovat je se svým každodenním životem.
- Morální formace: Nabízené texty a aktivity pomáhají žákovi rozvíjet zdravé sebevědomí, podporovat schopnost rozlišování a zodpovědného rozhodování a jednání, učí jej vnímat existenci zla ve světě i jeho vlastním životě a vhodně na ně ze své pozice reagovat, objevovat krásu Božího stvoření a přijímat spoluzodpovědnost za ochranu stvořeného světa.

Biblické texty jsou použity z ekumenického překladu, jména a názvy z českého liturgického překladu.

Tato učebnice Vás bude nutit, abyste se sami znovu ponořili do studia a meditace starozákonních textů. Vaším úkolem totiž bude zprostředkovávat žákům živé Boží slovo a svědectví o životě s ním. Za autorský tým Vám můžeme slíbit, že se Vám toto studium vyplatí a že budete zakoušet, že Boží slovo ukryté ve starozákonních textech je stále aktuální a bude Vám přinášet konkrétní impulzy do všeho, co prožíváte, a že čas strávený přípravou hodin se Vám nakonec stane velkým obohacením pro Váš život.

Přejeme Vám plodné chvíle strávené s Božím slovem.

Tým katechetického centra v Olomouci

OBSAH

1 BOŽÍ SLOVO	5
2 PÍSEŇ O STVOŘENÍ.....	7
3 STVOŘENÍ ČLOVĚKA.....	9
4 PÁD ČLOVĚKA	11
5 PRAOTEC VÍRY	13
6 ABRAHÁM A LOT	14
7 ABRAHÁM A IZÁK	16
8 EZAU A JAKUB.....	18
9 JAKUBOVA CESTA	20
10 JOSEF	21
11 MOJŽÍŠ	23
12 VYVEDENÍ Z EGYPTA	25
13 ŽIVOT NA POUŠTI	27
14 SMLOUVA S BOHEM	29
15 PŘÍCHOD DO ZASLÍBENÉ ZEMĚ	31
16 DOBA SOUDCŮ: GEDEON	33
17 PROROK SAMUEL	35
18 SAUL – 1. IZRAELSKÝ KRÁL	36
19 DAVID	37
20 DAVID, PSANEC I KRÁL.....	39
21 DAVIDŮV HŘÍCH	41
22 ŽALMY	43
23 MOUDRÝ KRÁL ŠALOMOUN	44
24 JERUZALÉMSKÝ CHRÁM.....	46
25 MUDROSLOVNÉ KNIHY	47
26 ROZDĚLENÉ KRÁLOVSTVÍ.....	49

27 ELIÁŠ – PROROK SEVERNÍHO KRÁLOVSTVÍ	50
28 IZAIÁŠ – PROROK JIŽNÍHO KRÁLOVSTVÍ.....	51
29 DANIEL – PROROK V BABYLONSKÉM ZAJETÍ.....	53
30 OBNOVA JERUZALÉMA	55

1 BOŽÍ SLOVO

Cíl hodiny

Žák vysvětlí, co je Bible. Umí v ní vyhledávat. Je vnitřně motivovaný poznávat Boží zákon ukrytý v Bibli a v Božím stvoření.

Katecheta nepouští žákům všechna nabízená videa. Ta jsou v této i následujících hodinách uvedena jako možná nabídka, z níž si katecheta vybere, co potřebuje. Pokud chce katecheta nabídky maximálně využít, rozdělí hodinu do dvou setkání.

Metodika

Uvedení

Katecheta přinese do hodiny minimálně jednu Bibli, ideálně má každý žák svoji, a představí ji. Mohou společně dát dohromady informace o tom, co už o Bibli vědí. Informace si mohou zapisovat na tabuli nebo na společný plakát.

Video Co je to Bible:

<https://www.youtube.com/watch?v=IWToMDyAHuE>

Téma

Katecheta vede žáky k porozumění tomu, že Bibli napsali různí lidé, kteří k tomu byli povolání Duchem Svatým, proto jí říkáme Boží slovo. Vznikala mnoho let. Bible není obyčejnou knihou, nepodává pouze informace o tom, co se stalo, ale především nás učí životu. Boží slovo, které je v ní ukryto, je plné Boží moci a síly a tajemně působí v každém, kdo Bibli čte s pokorou a vírou.

Katecheta uvede četbu Žalmu 1 (který si mohou žáci najít také v Bibli), který poetickým způsobem předkládá význam Božího slova. Žákům takto názorně představí, jakým způsobem se vyjadřuje literatura mudroslovná (používá obrazná vyjádření). K seznámení se Žalmem 1 může použít následující nahrávku Žalm 1:

<https://www.youtube.com/watch?v=8kaezTiwtk4>.

Katecheta vysvětlí, že Bible byla napsaná v hebrejštině (Žalm 1 v hebrejštině: <https://www.youtube.com/watch?v=MefbYShCNCs>), aramejštině a řečtině. Proto jsou pro nás důležití lidé, kteří ji přeložili do takového jazyka, abychom jí rozuměli. Mezi nejvýznamnější překladatele patří sv. Jeroným a sv. Cyril a Metoděj. Katecheta může žákům pomocí nahrávky přiblížit, jak zněla staroslověnština: <https://www.youtube.com/watch?v=2lffRQorW0>.

Pokud v minulém roce probírala skupina blahoslavenství, může propojit slova „blaze“ a „blažený“ se slovem „blahoslavenství“.

STROM

V Žalmu 1 žáci četli o stromu. Katecheta vysvětlí žákům, že strom v Bibli je často obrazem člověka a jeho života. V Bibli také často čteme o vinné révě, kterou známe jako keř. Při dobré péči z ní však můžeme vyšlechtit mohutný strom. Tak to dělali Izraelité. V této souvislosti i vinnou révu řadíme mezi stromy a Bible ji užívá v této symbolice.

Žáci se mohou naučit píseň *Budu jako strom*. Nahrávka <https://www.youtube.com/watch?v=ObUe6VouDt8>; akordy a slova: <https://zpevnik.proscholy.cz/pisen/2561/budu-jako-strom>.

Aktivity

1 HOSPODINŮV ZÁKON

Katecheta vede žáky k pochopení pojmu Hospodinův zákon. Vede žáky k zamyšlení, kde je ve stvoření ukryt zákon Hospodinův (například střídání noc – den; střídání ročních období; koloběh života: člověk se rodí, dospívá, stárne, umírá, stejně tak všichni živočichové i rostliny; koloběh vody; když si člověk zlomí ruku, tak jej to bolí; mravní zákon: když člověk udělá nějaké zlo, tak to také přináší bolest).

2 KNIHY V BIBLI

Tato aktivita vede k tomu, aby se žáci naučili vyhledávat v Bibli. V následujících hodinách tuto dovednost procvičují.

Doplňující informace: Bible obsahuje 73 knih. SZ 46 knih: 5 knih Mojžíšových + 16 historických + 7 mudroslovných + 18 prorockých; NZ 27 knih: 4 evangelia + 23 dopisů apoštolů. Do prorockých knih se mimo označené řadí i první kapitoly Genesis a kniha Zjevení a mezi knihy historické mimo označené také 5 knih Mojžíšových, evangelia, dopisy – sem jsou pro zjednodušení zařazeny i skutky apoštolů.

Pozorování a aktivity

Tato část učebnice vede žáky k rozvíjení vztahu s Božím stvořením. Žáci se v ní naučí pozorovat a obdivovat Boží stvoření a také je chránit. Tento týden si vyberou strom, který budou v průběhu roku pozorovat. Pozorování stromu rozvíjí u žáků schopnost meditace.

2 PÍSEŇ O STVOŘENÍ

Cíl hodiny

Žák vysvětlí, že Bůh stvořil svět jako domov pro člověka. Učí se rozumět obrazné řeči Bible. Žák ocení hodnotu všeho stvořeného a projeví Bohu vděčnost za toto stvoření.

Metodika

Uvedení

Žáci mohou začít hodinu písní „Budu jako strom“.

Katecheta se ptá žáků na jejich pozorování stromu. Konkrétními otázkami je vede k zamyšlení nad tím, jak všechno stvoření vzniklo (může začít právě u stromu). Diskusi uzavře textem z učebnice. A doplní: Nevíme, jak všechno vzniklo, ale víme, že to nevzniklo samo od sebe. Stvořil to Bůh.

Katecheta vede žáky k porozumění obrazné řeči Bible: Bible nám ve svých prvních verších nechce popisovat, jak vznikal svět, ale tyto verše jsou oslavnou písní, která vypráví o tom, že svět stvořil Bůh. A že všechno, co stvořil, bylo dobré.

Aktivita

Žáci nejprve podle obrázků doplní, co bylo v jednotlivých dnech stvořeno:

1. světlo
2. obloha
3. rostliny
4. slunce a měsíc
5. ryby a ptáci
6. zvířata a člověk

Poté si žáci vyhledají biblický text Gn 1,1–24 a hledají v něm, která slova mohou být refrénem této písně: „A viděl, že je to dobré.“ Katecheta okomentuje: Všechno, co stvořil Bůh, je dobré. Celá země a vše, co je na ní, je dobré. Bůh to všechno stvořil jako domov pro člověka.

1 PÍSEŇ SVATÉHO FRANTIŠKA

V průběhu staletí vznikala spousta jiných písní, které oslavují Boha a jeho stvoření. Mezi nimi je i Píseň svatého Františka, kde František vybízí celé stvoření, aby chválilo Boha. Katecheta prostřednictvím aktivity seznámí žáky s tímto chvalozpěvem. Může jim pustit nebo si s nimi zazpívat nějakou zhudebněnou verzi Františkova chvalozpěvu: <https://www.youtube.com/watch?v=RIXKfnqWomc>;

Společně pak přemýšlejí, kdo a jakým způsobem by mohl chválit Boha, až přijdou k člověku a jeho chvále Boha. Katecheta může žáky upozornit na chvalozpěv Te Deum v Kancionálu: <https://www.youtube.com/watch?v=iwgrSB0WRxA>.

2 MŮJ CHVALOZPĚV

Žák složí vlastní chvalozpěv. Katecheta povzbudí žáky k tomu, aby tento způsob modlitby využívali co nejčastěji.

ROVNOVÁHA V PŘÍRODĚ

Všechno, co Bůh stvořil, je dobré. Má to svůj smysl a řád. (Je to ten Boží zákon ve stvoření, o kterém jsme o tom mluvili v první hodině!) Střídají

se noci, dny, týdny, roční období. Příroda je stvořená tak, aby na sebe všechno navazovalo. Můžeme to vidět například na životě včely. Úkolem člověka je Boží stvoření moudře spravovat a chránit.

Katecheta může žákům pustit krátké video o významu luk: <https://www.youtube.com/watch?v=-FAPsu6q0Ug> nebo video o půdě: <https://www.youtube.com/watch?v=vrREu4C6Ux4> (může např. pustit část videa 0–1.35 min a zbytek dopovědět).

Pozorování a aktivity

Tento týden mají žáci podle fotonávodu zasadit citroník. Fotonávod obsahuje i další kroky a žáci na ně v dalších výzvách budou upozorněni. Jako motivace může sloužit jedno z následujících videí: <https://www.youtube.com/watch?v=O8agvym57ik>; <https://www.youtube.com/watch?v=U-L0Sjowy68>;

3 STVOŘENÍ ČLOVĚKA

Cíl hodiny

Žák vnímá Boha jako svého Stvořitele a vědomě v sobě rozvíjí bytí Božím obrazem. Obhájí důstojnost každého člověka.

Metodika

Uvedení

Bible vypráví o stvoření člověka. Nemyslí tím jenom stvoření prvních lidí, ale chce říci, že Bůh stvořil každého z nás. I když jsme se narodili mamince, tak ještě předtím na nás Bůh myslel a měl pro nás připravený nějaký plán.

Katecheta se zeptá žáků, proč si myslí, že Bůh stvořil člověka. Zakončí úvodním textem z učebnice.

Aktivita

1 BŮH MILUJE KAŽDÉHO ČLOVĚKA

Katecheta provádí žáky aktivitou, kterou plní společně.

V Božích očích je každý člověk *vzácný* (srov. Iz 43,4). Každý má právo na to, aby se k němu chovali druzí hezky, i když .... (Katecheta vede žáky k odpovědím, které jsou pro třídu aktuální. Diskuse nemá vést k separaci jednotlivých skupin, ale naopak k tomu, aby si žáci uvědomili, že Bůh má rád skutečně každého člověka a každý má svou hodnotu a důstojnost. Každý je Boží dítě a Bohem milovaný.) např. *je jiný, je problémový, vietnamec, černoš, nevidomý, má každé oko jiné, koftá, nemocný, handicapovaný.*

Život každého člověka má velkou cenu, *protože jej stvořil Bůh, stvořil ho z lásky, je jeho obrazem a má pro něj připravený nějaký důležitý plán.*

Téma

Katecheta uvede žáky k četbě biblického textu a společně podle učebnice text rozeberou:

- člověk Božím obrazem
- podobat se Bohu: tvořit dobré věci a radovat se z nich: propojí s aktivitou 2a
- poslání člověka: propojí s aktivitou 2b
- dělat všechno s láskou: propojí s aktivitou 2c

Katecheta vysvětlí žákům slovo „panují“ = moudře pečovat o svět a život v něm. Katecheta může žáky vést k pochopení skrze diskusi na téma, jak se pozná panování dobrého a špatného krále. Dobrý král myslí na spravedlnost v zemi a dobro všech poddaných, špatný král myslí jenom na to, aby se on měl dobře, a ostatní pro něj pracují a vydělávají mu peníze. Stejně tak naše „panování nad zemí“ má být moudré. Nemáme si z ní zbytečně brát, co nepotřebujeme (vyhazovat jídlo jenom proto, že už mám chuť na jiné...), máme se k ní chovat tak, aby byla pěkným domovem i pro další generace (nevyhazovat odpadky, netvořit nový odpad tím, že chci nové a nové věci...).

VĚDA A VÍRA

Bůh člověka stvořil s rozumem. Chtěl, aby člověk moudře pečoval o tento svět a podílel se na jeho rozvoji: například skrze různé objevy a vynálezy, které nám usnadní život a pomůžou nám jej zlepšovat. Katecheta může pustit žákům část dokumentu, která představuje Papežskou akademii věd, 32.50–34.56 min.:

<https://www.youtube.com/watch?v=fOXIPaE8F2M>

Pozorování a aktivity

Katecheta uvede žáky do domácí aktivity.

4 PÁD ČLOVĚKA

Cíl hodiny

Žák chápe hřích jako zlo. Vysvětlí, co je pokušení a jak na ně reagovat. Ocení, že Bůh dokáže najít řešení v jakkoliv těžké situaci. Svěřuje Bohu konkrétní situace svého života.

Metodika

Uvedení

Katecheta uvede hodinu myšlenkou: V minulých hodinách jsme mluvili o tom, že Bůh stvořil svět a bylo to dobré. A z lásky stvořil člověka, stvořil jej jako svůj obraz. Stvořil jej, aby byl šťastný. Tak jak je možné, že nejsme vždycky šťastní? Katecheta vede žáky k diskusi. Diskusi shrne a zakončí myšlenkou: příčinou toho je hřích. Hřích je zlo, které ubližuje nám, lidem kolem nás a dokonce i přírodě. Hřích ničí náš vztah s Bohem i naše vztahy s lidmi. Dokonce i takový hřích, o kterém si myslíme, že nikdo neví. Dnes se budeme zabývat tím, jak přišel hřích na svět.

Téma

Katecheta pomocí úvodního textu v učebnici vede žáky k pochopení života člověka před hříchem. Prodiskutují celý další text tak, aby mu žáci správně porozuměli.

Zopakuje s žáky, že pokušení přichází k člověku skrze myšlenku, která nás napadne, nebo nám ji někdo řekne. Z pokušení se stane hřích ve chvíli, kdy ponoukanou myšlenku přijmu za vlastní a začnu ji realizovat. Stejně tak Boží hlas neslyšíme reálně, ale slyšíme jej ve svém svědomí. Aby jej člověk mohl uslyšet a rozumět mu, musí mít čisté srdce a musí se učit naslouchat Bohu. Tím se budeme zabývat v celém školním roce.

Aktivita

1 POKUŠENÍ

Katecheta uvede žáky do obrazné řeči Bible: had = ďábel.

Žák se pomocí aktivity zamýšlí nad tím, jak vzniká hřích.

Řešení: Pokušení přichází jako myšlenka. Hřích začíná, když s myšlenkou souhlasím. Čin je završením hříchu. Důsledkem je zlo, které tímto vpouštím do svého života a do světa.

Dále katecheta vede žáky ke konkretizaci pokušení v jejich životě.

2 BOŽÍ TAKTIKA

Aktivita vede žáka k pochopení, jak jednat po hříchu.

Správné řešení: Tou pomocí je jeho odpuštění, když svého hříchu lituješ, vyznáš jej ve svátosti smíření a snažíš se žít podle Božího zákona.

Katecheta žákům připomene, že o Božím zákoně mluvili v první hodině, že je to Boží slovo ukryté v Bibli i v Božím stvoření. A my se máme učit tento zákon každý den objevovat.

Pozorování a aktivity

Katecheta povzbudí žáky k péči o novou rostlinku.

5 PRAOTEC VÍRY

Cíl hodiny

Žák na příkladu Abrama vysvětlí, že víra je schopnost člověka odpovědět svým životem na Boží volání. Chápe, že Bůh volá každého na cestu za ním, přemýšlí o tom, co to znamená v jeho životě.

Metodika

Uvedení

Katecheta uvede hodinu slovy: Dnešní hodinu začneme probírat dějiny Židů, vyvoleného národa, ve kterém se narodil Ježíš, a tedy i dějiny nás. Ptá se žáků, zda vědí, jak se jmenovali jejich pradědečci a prababičky a čím byli. Dál pokračuje: Šlechtici se vždy učili vše o svých prapředcích a o tom, čím se zabývali. Věděli, že je důležité znát své kořeny. V náboženství se učíme o víře, a proto v letošním roce budeme probírat kořeny naší víry. Dnes se seznámíme s praotcem víry: Abrahámem, který se na začátku jmenoval Abram.

Téma

Žáci se prostřednictvím textu v učebnici seznámí s rodinou Abrama a událostí, díky níž je nazýván praotcem víry. Katecheta se snaží žáky přivést k pochopení, jaké bylo pro Abraháma neštěstí, že neměl děti. Jakým paradoxem je Boží slovo, které říká, že ze starého Abraháma, který ještě nemá ani jedno dítě, udělá velký národ. Boží výzvu „Odejdi ze své země“ můžeme přeložit jako „odejdi ze svého pohodlí“ a takto je adresovaná každému z nás: „nebuď pohodlný, naslouchej Božímu slovu a uč se podle něho jednat.“ I Abrahám se to v průběhu života musel učit. Nebylo to jednoduché, ale vyplatilo se to.

Aktivita

1 ABRAMOVA CESTA

Žáci si v Bibli najdou úryvek, podle kterého dokážou zaznačit do mapy Abramovu cestu do zaslíbené země.

KOČOVNÝ ŽIVOT

Katecheta přiblíží žákům způsob života, kterým žil Abram.

2 USLYŠET BOŽÍ VOLÁNÍ

Katecheta vede žáky k úvaze nad tím, jaké předměty a místa jim pomáhají lépe se soustředit na Boží přítomnost, jakým způsobem zde mohou naslouchat Božímu volání a jak na ně mohou odpovídat.

6 ABRAHÁM A LOT

Cíl hodiny

Žák chápe, že život v hříchu s sebou nese negativní důsledky. Vysvětlí biblické pojmy svévolník a spravedlivý. Ocení Abrahámovu snahu pomoci svému příbuznému a je motivovaný k přímělné modlitbě za své příbuzné.

Metodika

Uvedení

Katecheta uvede hodinu slovy: V minulé hodině jsme mluvili o tom, že je důležité znát kořeny své rodiny. Život v rodině přináší radosti i starosti. Ptá se žáků, zda v posledním týdnu zažili nějaké radosti nebo

starosti v rodině. Zakončí: Náš praotec víry Abram měl starosti se synovcem Lotem. A dnes uvidíme jaké. Ještě předtím se však podíváme, jaká změna nastala od minula v rodině Abrama. Ta změna je velká a vidíme to už v nadpisu. Abram se už nejmenuje Abram, ale Abrahám. A také jeho manželka má nové jméno. Jak a proč k tomu došlo? Žáci se snaží na základě úvodního textu odpovědět.

Téma

Žáci se prostřednictvím textu v učebnici seznámí s událostí v Sodomě. Katecheta je vede k diskusi nad nastíněnými tématy: rozpory v rodině, životní rozhodování, hřích a jeho důsledky, přímluvná modlitba.

Aktivita

1 SVÉVOLNÍK – SPRAVEDLIVÝ

Katecheta vede žáky prostřednictvím aktivity k pochopení těchto biblických pojmů a schopnosti je vysvětlit a obhájit.

Řešení úkolu:

Naslouchání Bohu vede ke *spravedlnosti*. Kdo jedná podle Boží vůle, ten je *spravedlivý*. *Svévolník* je člověk, který dělá, co chce sám, bez ohledu na Boha a jeho plán. Svým rozumem všechno *omlouvá*. *Svévolník* je snadný terč pro ďábla a jeho *pokoušení*, které vede k *trápení*.

Kdo se naučí se rozumět Božímu *slovu* a jednat podle něj, toho Bůh v každé situaci povede k *vítězství*.

Kdy se Lot choval jako svévolník? Když si vybíral krajinu. (Neptal se na Boží vůli, ale jednal podle toho, co se mu líbilo.)

Kdy se Lot choval jako spravedlivý? Když se nechal zachránit Bohem.

SPLYNOU S OSTATNÍMI

2 PETŘINO ROZHODOVÁNÍ

Katecheta vede žáky na základě těchto dvou aktivit k rozlišení zbabělého a statečného jednání a pochopení, jaké důsledky s sebou nese zbabělé jednání.

3 | JÁ MŮŽU BÝT PŘÍMLUVCEM

Katecheta prostřednictvím této aktivity vnitřně žáky motivuje k přímluvné modlitbě. Zopakuje s nimi, že ve druhé hodině probírali modlitbu chvály.

7 ABRAHÁM A IZÁK

Cíl hodiny

Žák na základě příběhu Abraháma vysvětlí, proč je v životě dobré poslouchat Boží slovo. Vnímá prospěšnost hodnoty poslušnosti vůči Božímu slovu a zařazuje ji ho svého hodnotového žebříčku. Vysvětlí, co znamená obětovat, umí to aplikovat na svůj život.

Metodika

Uvedení

TOMÁŠOVA TOUHA

Tomáš moc chtěl mobil. Vysvětloval rodičům, k čemu mu bude prospěšný: bude se na něm pomocí aplikací učit angličtinu a také další předměty, snadno se jim dovolá, když to bude potřeba a určitě se tak zlepší jejich komunikace. Jednoho dne tedy Tomáš mobil dostal. A měl z něho velkou radost. Hned si stáhnul aplikaci na angličtinu, ale za pár dní mu spolužáci poradili dobré hry, které může na mobilu hrát. Hry ho nakonec zaměstnaly natolik, že angličtina šla stranou a komunikace Tomáše s rodiči se také moc nezlepšila. Proto si jednoho večera s rodiči sedli a nastavili pravidla, jak a k čemu bude Tomáš mobil používat.

Katecheta se ptá žáků: Chtěl Tomáš něco špatného? Ne. Měl Tomáš špatný úmysl? Ne. Kde se tedy stala chyba, že vše skončilo jinak, než Tomáš sliboval? Neuměl s dárkem dobře naložit. Musel se teprve učit, jak používat mobil k dobru a jak odolávat pokušení.

Také Abrahám po něčem tužil. Pamatujete po čem? Toužil po synovi. Dnes uvidíme, jak Bůh zareaguje na Abrahámovu touhu.

Téma

Bůh Abrahámovi slíbil, že bude mít syna, ale po dlouhá léta se mu nenarodil. Katecheta může v krátkosti převyprávět žákům, jak touha po dědici vedla Abraháma a Sáru ke zkratkovitému řešení. A jaké konflikty přišly do rodiny po narození Izmaela. Poté vede žáky k zamyšlení, proč to tak muselo dopadnout. Abrahám a Sára přestali důvěřovat Bohu a ptát se ho na jeho řešení a snažili se sami vymyslet, jak to udělat, aby měli dítě.

Katecheta vypráví dál: Bůh znovu slíbil, že se Sáře narodí syn. Prostřednictvím textu v učebnici se žáci seznámí s tím, co následovalo. Po seznámení s příběhem vyzve katecheta žáky, aby sami na základě textu řekli, proč je dobré poslouchat Boží slovo.

Aktivita

1 OBĚTOVAT

Žáci si prostřednictvím křížovky zopakují některé údaje o Abrahámovi, procvičí vyhledávání v Bibli, schopnost četby biblického textu a zjistí, co to znamená obětovat. Katecheta je vede k promýšlení oběti ve svém životě.

Správné odpovědi:

1. hvězdy
2. poslušnost
3. Sára
4. berana
5. trpělivost

tajenka: darovat Bohu

2 IZÁK – POŽEHNÁNÍ I HROZBA

V čem byl Izák Abrahámovi hrozbou? Hrozilo, že jej bude mít raději než Boha; že pro něj bude důležitější než Bůh; že kvůli němu zapomene na Boha, přestane mu naslouchat a Boží přísliby se nebudou moct naplnit.

Katecheta vede žáky k zamyšlení nad tím, co pro ně představuje hrozbu, že zapomenou na Boha. Společně přemýšlejí, jak se této hrozbě mohou bránit.

OBĚTNÍ BERÁNEK

Katecheta vede žáky k porozumění symbolice obětního beránka (zastoupeného nejprve Izákem, milovným synem, poté beranem) jako předobrazu Ježíše a jeho výkupné oběti.

3 UMÍM NĚCO OBĚTOVAT?

Žák si prostřednictvím aktivity promyslí svůj přístup k oběti.

Pozorování a aktivity

Katecheta povzbudí žáky k péči o novou rostlinku.

8 EZAU A JAKUB

Cíl hodiny

Žák rozumí pojmům požehnání a prokletí, vysvětlí, jaký mají vliv na život člověka. Žák formuluje vlastní modlitbu žehnání a používá ji v běžném životě.

Metodika

Uvedení

Katecheta uvede hodinu otázkou: Jak se stane, že ženich přijde k nevěstě? Většinou se dva lidi potkají, zamilují se do sebe a začnou plánovat svatbu. Katecheta se ptá žáků, jestli vědí něco o tom, že v jiných dobách nebo jiných zemích to může být i jinak. Někde je zvykem, že svatbu domlouvají rodiče. A tak tomu bylo i v době praotců naší víry: Abraháma, Izáka a Jakuba.

Téma

Žáci se prostřednictvím textu v učebnici seznámí s biblickým příběhem. Katecheta částečně vypráví, doplňuje a vede žáky k přemýšlení nad tématy.

Po přečtení textu Gn 27,28–29 vysvětlí katecheta žákům, že Izák takto Jakobovi svým požehnáním vyprošoval hojnost majetku („*Dej ti Bůh z rosy nebes a ze žírnosti země, i hojnost obilí a moštu*“) a předává mu správu nad celou rodinou (všemi lidmi i majetkem) a vyprošuje mu úctu od všech lidí.

Aktivita

1 EZAU PŘIŠEL O VŠECHNO

Katecheta vede žáky prostřednictvím této aktivity k zamyšlení nad tím, jaké jednání vede ke chvilkovému štěstí a jaké jednání vede k trvalému štěstí. Svoje odpovědi zdůvodní, uvádějí konkrétní příklady.

2 ŽEHNEJTE A NEPROKLÍNEJTE (*toto znění najdete v českém liturgickém překladu. V ekumenickém překladu je tato výzva opsaná jinými slovy.*)

Katecheta vede žáky prostřednictvím této aktivity k poznání, že žehnat mohou i oni, mohou žehnat komukoliv a kdykoliv.

Doplňující aktivita: Žáci si na tvrdý papír můžou namalovat požehnání pro svou rodinu, domov, pokoj...

9 JAKUBOVA CESTA

Cíl hodiny

Žák na příkladu Jakubova příběhu vysvětlí, že chytračení vede k rozdělení lidí, naproti tomu Boží moudrost usmiřuje. Žák ocení Boží touhu být s člověkem na jeho cestě. Vnímá, že tato touha se týká i jeho a všech lidí, které zná. Vidí, že Boží přítomnost proměňuje člověka.

Metodika

Uvedení

Katecheta uvede hodinu diskusí: Už se vám někdy stalo, že jste utíkali? Kdy to bylo? A už se vám stalo, že jste utíkali od povinností? Kdy například? A už se vám stalo, že jste něco pokazili a utekli od toho, aby vás nikdo neviděl? Podobná věc se stala našemu třetímu praotci víry a to hned několikrát. On vlastně skoro celý život před někým utíkal.

Téma

Katecheta částečně vypráví, částečně vede společnou četbu. Společně se zastaví u prvního Božího příslibu: Bůh slibuje svoji blízkost aj., i když si to Jakub nezaslouží. Takto přichází Bůh ke každému z nás. Podobně se zastaví u změny jména. Katecheta vede žáky dál k diskusi: Kdy Jakub používal pouze svoji chytrost a jak to dopadlo? Co se stalo, když přijal Boží požehnání? Uzavře myšlenkou: Když se Jakub snažil své problémy vyřešit jenom svou chytrostí, přinášelo mu to komplikace (stejně jako si chtěl Abrahám bez Boha zajistit dítě). Až přijal Boží požehnání, teprve pak se stal tím pravým praotcem nového slíbeného národa, ve kterém se měl narodit Zachránce.

Bůh nám dal rozum a chce, abychom jej používali. Nemáme jej používat svévolně, jak jsme o tom mluvili v 6. hodině, ale moudře, jak nás k tomu vede Bůh. Jenom tehdy, když budeme žít podle Božího zákona, budeme šťastní my i lidé kolem nás.

Aktivita

1 JAKUBOVO CHYTRAČENÍ

Dokončení věty: spravedlivý

Katecheta vede žáky k tomu, aby dali dohromady co nejvíce informací o jednotlivých postavách. Informace si mohou zapisovat na tabuli.

2 JAKUBOVA RODINA

Katecheta vede žáky k tomu, aby správně sestavili rodokmen. Žáci mohou pracovat například ve skupinkách. Rodokmen mohou vypisovat do obdélníků nebo mohou malovat jednotlivé postavy.

Starší žáky může katecheta vést k zamyšlení nad tím, jak Bůh působí v lidských životech.

10 JOSEF

Cíl hodiny

Žák na příkladu Josefova příběhu vysvětlí, že když člověk zůstává věrný Bohu, Bůh jej převede přes všechny těžkosti a tyto těžkosti se pro něj stanou obohacením. Ocení hodnotu poctivosti a zařazuje ji do svého hodnotového žebříčku.

Metodika

Uvedení

Katecheta uvede téma krátkou diskusí: Už se vám stalo, že se vám něco ztratilo (něco, co máte rádi)? Co jste potom dělali? Zakončí: Josef, o kterém budeme dnes mluvit, ztratil celou rodinu. A to docela hrozným způsobem: jeho bratři jej prodali do otroctví.

Téma

Katecheta prostřednictvím obrázků seznámí žáky s příběhem Josefa. Vede je k diskusi o tom, jestli měl Josef v životě „štěstí“ nebo „smůlu“, proč se mu jednotlivé věci přihodily, a jak by se oni chovali při jednotlivých událostech. Jaké jednání je jim sympatické a jaké by

odsoudili? Kdy asi Josef cítil radost a kdy smutek? Hlubší porozumění příběhu přinese rozluštění aktivity 1.

Aktivity

OBLEČENÍ

Katecheta může žákům pustit kousek videa s ukázkou tkaní:

<https://www.youtube.com/watch?v=y-Tkjdw0li4&t=284s>

1 JOSEF

Správné řešení: Josef byl po celý svůj život věrný Bohu. Bůh mu dával sílu unést křivdy od bratrů i dalších lidí, kteří mu ublížili. Josef zůstal dobrým bez ohledu na to, co se dělo kolem něho. Bůh mu žehnal. A Josef tak mohl zachránit mnoho lidí před hladomorem. Odpustil svým bratrům, a pomohl tak celé rodině. Stal se požehnáním pro mnohé. Na svém životě zakusil, jak Bůh proměňuje zlo v dobro, když mu člověk zůstane věrný.

Katecheta se ptá žáků, co bylo tím nejdůležitějším v jednání Josefa. Odpověď: věrnost Bohu.

2 BŮH ZACHRAŇUJE SKRZE ČLOVĚKA

Odpovědi vycházejí z textu v aktivitě 1.

- a) Byl věrný Bohu.
- b) Odpouštěl lidem, když mu ublížili.
- c) Zůstal dobrý, i když druzí k němu byli zlí.

3 BŮH ZACHRAŇUJE SKRZE TEBE

Katecheta vede žáky k pochopení, že stejné výzvy, na které reagoval Josef, se týkají i jich.

11 MOJŽÍŠ

Cíl hodiny

Žák vysvětlí, co znamená být otrokem. Na příběhu Mojžíše ukáže, že Bůh člověku pomáhá na cestě z otroctví. Poznává různé způsoby, jakými Bůh s člověkem komunikuje. Učí se vidět svoje slabosti a je motivován je překonávat.

Metodika

Uvedení

Práce s obrazy: OTROCTVÍ

Na úvod hodiny katecheta ukáže žákům tři obrazy z přílohy k metodice: spoutaný člověk; dívka, na kterou si všichni ukazují (pomlouvají ji, posmívají se, vyhrožují...); člověk s mobilem. Zeptá se žáků, co na těch obrazech vidí. Žáci popisují. Poté se jich zeptá, co tyto obrazy mají společné. Lidé na nich nejsou svobodní. Někdo nebo něco jim bere jejich svobodu. Katecheta se ptá žáků, jaké druhy otroctví znají. (Pokud neznají, nevadí. Katecheta pokračuje dál, protože právě v této hodině se seznámí s dvěma druhy otroctví.)

Aktivitu katecheta uzavře např. slovy: V dnešní hodině uvidíme, jak se potomci Abraháma, Izáka a Jakuba ocitli v otroctví a jak Bůh zasáhl. Dozvíme se, že možná i my se někdy nacházíme v otroctví.

Poté katecheta v krátkosti zopakuje, jak Bůh promluvil k Abrahámovi a povolal jej do nové země, kde z něj učiní velký národ. Izák, který se narodil Abrahámovi, měl dva syny: Ezaua a Jakuba. A Jakub měl 12 synů. To byl základ pro nový národ. Po Jakubovi se měl stát hlavou rodiny Josef, ale toho bratři prodali do Egypta. V období sucha tam přišla celá rodina. A dnes uvidíme, jak to bylo dál.

Téma

Katecheta při četbě úvodního textu vysvětlí žákům, co to znamenalo být otrokem v Egyptě. Může si pomoci první částí textu o otroctví.

Dál pokračuje v tématu: Mojžíš – vyvolený zachránce – byl zachráněný a dostalo se mu toho nejlepšího vzdělání: uměl číst a psát, znal zákony,

uměl bojovat a znal bojové taktiky a strategie (to bylo také součástí výchovy faraonových příbuzných: stávali se totiž vojáky). Tyto dovednosti se pro něj a jeho poslání stanou velmi důležitými.

Jenomže přišel další problém (vražda Egyptana) a ze zachránce se stal uprchlík. Společně se zamýšlejí nad otázkami: Jak zareaguje Bůh? Zklamal Mojžíš Boha? Zničil jeho plán záchrany?

Přečtou si Boží řeč – 1. úryvek a zamýšlejí se nad otázkami: Odkud Bůh volá? Proč si má Mojžíš vyzout boty? Jakými slovy se Bůh představil? Jak se Mojžíš cítí?

Mojžíš cítí velkou bázeň a úctu před Bohem. Bůh pokračuje v řeči dál a oznamuje mu úkol, který pro něj má. Společně se zamýšlejí nad otázkami: Jaký byl Boží plán? Jak zareagoval Mojžíš?

Aktivity

1 BOŽÍ POMOC

Katecheta prostřednictvím aktivity vede žáky k chápání a vnímání Boží pomoci.

Řešení: maminka – ukrýt jej; egyptská princezna – nechat si jej; sestra Miriam – doporučit maminku za chůvu.

2 MARIÁNOVY NÁLADY

Řešení: SEBEOVLÁDÁNÍ. Katecheta může s žáky vést diskusi o tom, co je to sebeovládání, jak se trénuje, k čemu je důležité, jaké mají oni zkušenosti apod.

OTROCTVÍ

Katecheta se vrátí k textu o otroctví, který doplňuje, že člověk se může stát otrokem vlastních nálad. Katecheta vede žáky k zamýšlení nad jejich náladami a zlovyky a společnému hledání řešení.

Pozorování a aktivity

Katecheta uvede žáky do domácí aktivity.

12 VYVEDENÍ Z EGYPTA

Cíl hodiny

Žák převypráví, jak Bůh zachránil Izraelity z egyptského otroctví. Událost propojí s židovskou slavností Pesach, s křesťanskými Velikonocemi a se slavením mše svaté.

Metodika

Uvedení

Příklad: Představte si, že by teď přišel nějaký člověk za panem ředitelem a řekl mu, že si myslí, že máte moc krátké přestávky, že je má prodloužit. Pana ředitele by to rozčílilo a řekl by: „Vidím, že jsou žáci příliš líní, a tak jim nedám vůbec žádnou přestávku a zruším obědy, aby se naučili pracovitosti.“ Co byste řekli tomu člověku, který šel za tím ředitelem?

Podobná věc se stala Mojžíšovi: Šel za faraonem, aby propustil Izraelský národ, faraona to rozzlobilo a dal lidu ještě více práce. Izraelité pak byli na Mojžíše hodně dopálení, že jim tak ztížil životy. Jak se asi cítil Mojžíš? Jednal podle Božích slov a zdá se, že to dopadlo hodně špatně. Co byste dělali na jeho místě?

Téma

Katecheta pokračuje: Naštěstí řešení nemusel vymýšlet Mojžíš. Bůh je měl už dávno vymyšlené a Mojžíš jenom naslouchal Bohu a jednal podle jeho pokynů. Pojdme si přečíst, jak to vypadalo.

1. část – navzdory všem nezdarům Bůh vede Mojžíše k dalšímu vyjednávání s faraonem.
2. část – poslední večeře v Egyptě: Co zachránilo Izraelity před smrtí? Uvěřili Bohu + krev beránka. Starším žákům katecheta doplní, že večeři beránka zajídali Izraelité nekvašenými chleby. Nekvašenými proto, že je připravovali narychlo a chleby nestihly vykvasit. Od toho pochází název pro židovské slavnosti, při kterých si tento večer připomínali: „svátky nekvašených chlebů“.

3. část – reptání Izraelitů a přechod mořem. Jak reagují Izraelité na překážky? Jak reaguje Mojžíš? Jak reaguje Bůh?

Aktivity

1 OSLAVA VELKÉ NOCI

Katecheta prostřednictvím aktivity vede žáky k pochopení spojitosti vysvobození Izraelitů z Egypta s Ježíšovou velikonoční obětí.

Řešení:

židé	křesťané
Pesach	Velikonoce
večeře Izraelitů	poslední večeře Ježíše
beránek	Ježíš na kříži
záchrana před smrtí	záchrana před věčnou smrtí
otroctví v Egyptě	otroctví hříchu
sederová večeře	mše svatá
nekvašený chléb a víno	eucharistický chléb a víno
modlitby a písně	modlitby a písně

2 VELIKONOCE KAŽDÝ DEN

Žák si prostřednictvím této aktivity upevní propojení mezi židovským velikonočním beránkem a Ježíšovou obětí na kříži a slavením mše svaté.

Věta zní: Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi. Starším žákům může katecheta připomenout beránka, který zemřel namísto Izáka (7. hodina).

Pozorování a aktivity

Katecheta uvede žáky do domácí aktivity.

13 ŽIVOT NA POUŠTI

Cíl hodiny

Žák chápe, že na cestě z otroctví přicházejí překážky. Uvede příklady, jak se Bůh staral o svůj lid na poušti. Popíše, jak vypadal stan setkávání. Zkušenost Izraelitů se stálou Boží přítomností a péčí propojí se svým životem.

Metodika

Uvedení

Práce s obrazy: POMÁHAJÍCÍ PROFESE

Katecheta ukáže žákům obrázky z přílohy k metodice: Ukáže žákům obrázky, vyzve je, ať řeknou, co na nich vidí, a poté hledají, co mají obrázky společného. Všechny ukazují na jednotlivé pomáhající profese. Povoláním těchto lidí je pomáhat: učitelé připravují na život, policisté chrání, lékaři pečují o naše zdraví a pečovatelé se starají o nemohoucí. Katecheta se ptá žáků, kdy se oni potkali s tím, že by jim někdo pomáhal.

Zopakuje s žáky, jak Bůh vysvobodil Izraelity z egyptského otroctví a přivede je k uvědomění si, že nyní se Izraelité nacházejí na poušti a budou potřebovat pomoc, aby přežili.

Téma

Společně čtou text z učebnice a katecheta průběžně prokládá četbu otázkami: Jak se zachovali Izraelité? Jak se zachoval Bůh?

Doplní vysvětlení: Izraelité postavili stan setkávání. V něm byla uložena – v části zvané velesvatyně - Archa úmluvy a v ní desky zákona. Tato část byla oddělena oponou od svatyně. Sem přicházeli kněží - z úcty k Bohu bosí – obětovat Bohu kadidlo. Archa byla viditelným znamením neviditelného Boha.

Aktivity

1 BŮH SE STARÁ O SVŮJ LID

Prostřednictvím této aktivity si žáci zopakují, jakým způsobem se Bůh staral o Izraelity.

Správné odpovědi:

- Dal jim Mojžíše, který je vedl. (Katecheta připomene, jakým způsobem Bůh Mojžíše v průběhu života připravoval: na faraonově dvoře se mu dostalo toho nejlepšího vzdělání, naučil se také bojovat a poté se naučil životu na poušti, naslouchat Bohu a řídit se jeho pokyny.)
- Pomáhal v těžkostech: když neměli jídlo, vodu nebo je někdo v poušti ohrožoval. (*Poslední část učební text nezmiňuje, katecheta ji může zmínit podle toho, jak uzná v dané skupině za vhodné. Ex 17,8–16: boj s Amalečeny.*)
- Dal pravidla pro život: Desatero. (*Podrobněji se probere v příští hodině.*)

2 MICHALOVA CESTA KE SVOBODĚ

Katecheta vede žáky k tomu, aby si prostřednictvím příběhu o Michalovi uvědomili, že to, co prožívali Izraelité, prožíváme ve svých životech i my. A stejně jako Bůh provázel je, může provázet také nás.

Michalovým otrokářem se stal mobil.

Pomoci by mu v analogii si Izraelity mohl

- 1) Moudrý člověk (nejlépe rodiče)
- 2) Pravidla
- 3) Setkávání s Bohem

Pozorování a aktivity

Katecheta uvede žáky do domácí aktivity.

14 SMLOUVA S BOHEM

Cíl hodiny

Žák popíše, v jakém kontextu daroval Bůh svému lidu Desatero. Obhájí, že pravidla Desatera chrání lidskou důstojnost a svobodu. Zamýšlí se nad tím, co ohrožuje jeho svobodu.

Metodika

Uvedení

Katecheta zadá žákům, aby na volný list papíru za půl minuty nakreslili jaderný reaktor. Po stanoveném čase si vyhodnotí práci: Jak se při práci cítili? Vědí, co je to jaderný reaktor a jak vypadá? Nakreslili něco? Podobá se to jadernému reaktoru? Pravděpodobně ne. Měli zadání, ale ne dostatečné informace. Měli tedy dostatek svobody pro svoji práci? Mohli ji vykonat pořádně? Ne. Podobně na tom byli i Izraelité, které Bůh vyvedl z otroctví, ale zatím neměli informace o tom, jak takový život svobodného člověka vypadá. Jejich život tedy vypadal podobně jako naše kreslení jaderného reaktoru. Hodně nemotorně. Bůh jim proto dal základní informaci v podobě Desatera.

Téma

Katecheta uvede žáky prostřednictvím textu v učebnici do kontextu darování Desatera a do jeho biblického znění. U starších žáků může zmínit, že v Bibli máme Desatero popsané na dvou místech Bible: v knize Exodus a knize Deuteronomium.

Aktivity

1 DESATERO BOŽÍCH PŘIKÁZÁNÍ

Katecheta s žáky zopakuje znění jednotlivých přikázání. První přikázání je formulace z Bible, dál žáci doplňují přikázání tak, jak je znají. U každého se krátce zastaví a společně se zamyslí nad tím, co znamená.

2 RODINA

Katecheta vede žáky ke společnému hledání řešení, která přikázání chrání rodinu, a následné diskusi: Proč zrovna tato přikázání a jak chrání rodinu?

3 SVOBODA ČLOVĚKA

Katecheta vede žáky ke společnému hledání řešení, která přikázání chrání svobodu člověka, a následné diskusi: Proč zrovna tato přikázání a jak chrání svobodu člověka?

Katecheta vede žáky k zamyšlení nad tím, co ohrožuje jeho svobodu. Usměňuje je, aby své odpovědi vztahovali k probírané látce.

4 SVOBODNÝ ŽIVOT

Řešení: ZODPOVĚDNOST.

Katecheta vede žáky ke společné diskusi nad tím, jak souvisí svobodný život se zodpovědností.

DUCH SVATÝ

Na závěr katecheta vysvětlí žákům, že vlivem dědičného hříchu je pro člověka někdy těžké řídit se těmito Božími pravidly, a proto nám Bůh jako pomocníka seslal Ducha Svatého.

Hodinu mohou uzavřít modlitbou k Duchu Svatému.

15 PŘÍCHOD DO ZASLÍBENÉ ZEMĚ

Cíl hodiny

Žák poznává Boha jako toho, který vede a povzbuzuje k odvaze. Obhájí, že správné jednání je výrazem odvahy. Na příběhu Jozua ukáže, že pro člověka je dobré poslouchat Boha. Uvede příklady z vlastního života.

Metodika

Uvedení

ODVAHA POSLOUCHAT BOHA

Příběh: Hanka doma i v náboženství mnohokrát slyšela, že Bůh chce, abychom žili poctivě a nepodváděli. Jenomže rodiče současně chtějí, aby nosila dobré známky ze školy. A zítra má být pololetní písemka z přírodovědy. Napsat si tahák by bylo tak jednoduché. A navíc paní učitelka i rodiče by byli spokojení, že dostala pěknou známku. Svědomí do ní však buší, že to není poctivé jednání. Najednou se jí Boží rady zdají tak náročné.

Otázka pro žáky: Co je odvážné jednání: napsat si tahák – nebo si jej nenapsat? Proč?

Také Izraelitům se nejednou stalo, že neměli odvahu jednat podle Božích rad.

Téma

V tomto kontextu odvahy uvede katecheta úvodní text v učebnici: Izraelité věřili víc svému strachu než Bohu.

Práce s textem: Také další část „Povolání Jozua“ ukazuje, jak Bůh povzbuzuje Jozua k odvaze. Katecheta vybídne žáky, ať podtrhnou slova, kterými Bůh povzbuzuje Jozua k odvaze, a ať zakroužkují, co má bedlivě plnit: Hospodinův zákon.

U dalších textů uvede do kontextu: Jozue důvěřoval Božím radám a on jej vedl k dalším úspěchům.

Aktivity

1 IZRAELSKÉ KMENY V ZEMI KANAÁN

Kanaán byla pro Izraelity zemí zaslíbenou, kterou Bůh slíbil Abrahámovi. Poté, co Izraelité vstoupili do této země, rozdělili si ji po kmenech.

Řešení: Kmen Levi byl kněžský, a proto neměl vlastní území. Zato Josef založil dva kmeny: Efrajim a Manases. (Srov. Gn 41, 50–52)

Katecheta doplní: Kmen Levi, byl kněžský. Úkolem kněží bylo konat bohoslužby a neměli čas hospodařit, proto neměli žádnou část země, ale žili ve městech po celé zemi a žili z daní ostatních kmenů.

2 TAJEMSTVÍ JOZUOVA ÚSPĚCHU

Katecheta vede žáky k diskusi nad jednotlivými řešeními a jejich konkretizaci.

Není pravdivý výrok: Poslouchám Boha, když

- poslouchám kamaráda, i když mi radí špatně, protože nechci, aby se na mě zlobil.

ZEMĚ OPLÝVAJÍCÍ MLÉKEM A MEDEM

Katecheta uzavře hodinu myšlenkou: Jozuovi a Izraelitům se vyplatilo poslouchat Boha, protože jenom tak je mohl přivést do Kanaánu, země oplývající mlékem a medem. Společně hledají, co to znamená a co pro nás může být „zemí oplývající mlékem a medem“.

16 DOBA SOUDCŮ: GEDEON

Cíl hodiny

Žák ví, kdo byli soudci a jakou roli hráli v Izraelském národě. Na základě Gedeonova příběhu ukáže, jak Bůh vstupuje do trápení lidí a vyvádí je z něj, pokud člověk začne důvěřovat Bohu namísto model. Žák uvede příklady model dnešního člověka.

Metodika

Uvedení

Příběh: ČEMU VĚŘÍME?

Maruška zažila v poslední době hodně těžkostí: rodiče se rozvedli, ona zůstala s tatínkem a její bratr odešel s maminkou. Byla tak smutná z toho, že nežijí jako rodina spolu, že na dlouhou dobu onemocněla. Když se vrátila do školy, byla pořád velmi pobledlá a posmutnělá. Její spolužačky jí chtěly pomoci. Jarka jí přinesla talisman, který jí přinese štěstí a ochrání ji před dalším neštěstím, a Kája ji pozvala na návštěvu domů. Řekla jí, že její maminka dokáže vždycky každému dobře poradit, protože se o každém rozhodnutí sama radí s Bohem. A také navrhla, že by se s nimi mohla pomodlit, aby se i ona naučila radit se s Bohem o svém životě. Maruška si vzala talisman, protože moc chtěla být šťastná. Ke Káji nepřišla, protože za poslední měsíce už tolikrát mluvila s paní psycholožkou, panem doktorem a dalšími lidmi, kteří se jí snažili radit, ale štěstí jí to nepřineslo.

Čemu věřila Jarka? Čemu věřila Kája? Čemu věřila Kájina maminka? A čemu věřila Maruška?

Také Izraelité pořád nevěděli, čemu věřit, jestli modlám (velké talismany), nebo Bohu, kterého nevidí ani neslyší. Katecheta uvede téma podle úvodního textu v učebnici.

Téma

Katecheta prostřednictvím obrázků a textů v učebnici seznámí žáky s příběhem Gedeona.

Aktivity

1 STRACH

Žáci hledají a doplňují slova v básni. Katecheta jim odpověď nediktuje (!), ale maximálně je povzbuzuje k vlastnímu kreativnímu hledání.

Gedeon se často **bál**,
Bůh ho v tom však nenechal.
Zvolil jej za zachránce:
S ním vyžene **Midjánce**.
Duchem Svatým vedený
zajistí své zemi **mír**.
Tento příběh říká nám,
že nevadí, když strach **mám**.
Když dám Bohu srdce své
on mé kroky **povede**.
S ním pak snadno zvítězím
nad každým svým **trápením**.

Katecheta se ptá žáků, o čem je báseň a co nám chce říct do našich životů. Může se zeptat žáků, jestli se také někdy bojí a čeho, jaká mají trápení a pozvat je k tomu, ať je společně odevzdají v krátké modlitbě Bohu.

2 FALEŠNÍ BOHOVÉ

a) Které z uvedených věcí se mohou člověku stát nebezpečnou modlou a proč? Katecheta upozorní žáky na nebezpečí ezoterických praktik. Dále si projdou ostatní pojmy, kdy katecheta vede žáky k pochopení, že cokoliv se může stát pro člověka modlou, když tomu nedá to správné místo ve svém životě. Uvedou si příklady.

Horoskopy – peníze – vyvolávání duchů – zdraví – kartářky – mobil – internet – auto – čas – zábava – práce – vzhled – moc – obdiv od druhých – kamarád – zvíře

Sešit pozorování a aktivit

Katecheta uvede žáky do aktivity.

17 PROROK SAMUEL

Cíl hodiny

Žák na základě příběhu Samuela vysvětlí, kdo je prorok a jaké je jeho poslání. Uvede příklady, kdy se on sám může stát prorokem.

Metodika

Uvedení

ANEŽČINA TOUHA

Anežka velice toužila po koloběžce. Často o ní povídala rodičům, a tak ji rodiče Anežce koupili k narozeninám. Anežka měla z koloběžky velkou radost. Tak velkou, že se jí ani na chvíli nechtěla pustit a žádné ze svých kamarádek ji ani na chvíli nepůjčila.

Katecheta se ptá žáků, co si myslí o Anežčině jednání.

Dnes se seznámíme s příběhem Anny, která po něčem také velmi touží, a jakmile to dostane, zachová se úplně jinak Anežka.

Katecheta seznámí žáky s příběhem Anny, která toužila po dítěti. Když se jí narodil syn, darovala jej Bohu.

Téma

Katecheta prostřednictvím obrázků a textů v učebnici seznámí žáky s příběhem Samuela.

Na závěr shrne: Prorok je ten, kdo naslouchá Bohu a rozumí mu, jeho slovo předává dál a modlí se za druhé.

K čemu vyzýval Samuel Izraelity?

Aktivity

1 PROROK

a) Odpověď: povzbuzující (Iz 40,1), napomínající (Jer 3,14), utěšující (Jl 2,21). *Pokud žáci navrhnou jiné řešení, vysvětlí proč.*

2 I JÁ MŮŽU BÝT PROROKEM

Katecheta uvede žáky do aktivity, společně hledají, jak projeví laskavost, trpělivost ...

Sešit pozorování a aktivit

Katecheta uvede žáky do aktivity.

18 SAUL – 1. IZRAELSKÝ KRÁL

Cíl hodiny

Žák popíše, jak se Izrael stal královstvím a jak probíhalo pomazání králů. Spojí si toto pomazání s křestním mazáním a vysvětlí jeho symboliku. Je motivovaný stát se dobrým králem svého života.

Metodika

Uvedení

Brainstorming: Katecheta se ptá žáků, jaké vlastnosti má dobrý král. Jejich odpovědi zapisuje na tabuli. Vráť se k nim na konci hodiny a srovná s probraným učivem. Žáci mohou zakroužkovat ty vlastnosti, o kterých byla v hodině řeč.

Téma

Katecheta prostřednictvím obrázků a textů v učebnici seznámí žáky se vznikem izraelského království a s příběhem Saula, 1. izraelského krále.

Aktivity

1 POMAZÁNÍ KRÁLE

Odpověď: MESIÁŠ

2 STÁT SE KRÁLEM I KNĚZEM

a) Správné odpovědi:

- ovládat své nálady
- modlit se za ty, kdo mi škodí
- trpělivě sloužit Ježíši v druhých lidech

Katecheta pomůže žákům konkretizovat tyto odpovědi, uvést příklady.

Pozorování a aktivity

Katecheta uvede žáky do domácí aktivity.

19 DAVID

Cíl hodiny

Žák rozumí symbolice příběhu; vysvětlí, co je potřeba k tomu, aby malý člověk mohl zvítězit v bitvě s velkým zlem. Je vnitřně motivovaný chránit si své srdce, své přátelství s Bohem a trénovat své duchovní svaly.

Metodika

Uvedení

Katecheta si přinese kousek špinavého skla, folie či sáčku a vyzve dobrovolníky, aby mu přes to přečetli nějaký text nebo rozpoznali nějaké předměty. Ptá se jich, proč nemohou úkol vyplnit. Vyloží jim, že v tomto můžeme vidět obraz našeho života. Říká se, že nejdůležitější věci vidíme srdcem. A pokud máme srdce špinavé, tak nám právě ty nejdůležitější věci našeho života můžou uniknout. Názorně to uvidíme na dnešním biblickém příběhu.

Téma

Katecheta může pustit žákům následující video (části 0.44–1.52 min. a 3.08–5.50): <https://edu.ceskatelevize.cz/biblicky-pribeh-david-a-golias-5e44197317fa7870610ed6ed>

Může jim dát pár úkolů, aby žáci ukázkou sledovali aktivně. Například napsat si jména hlavních postav. Poté si společně stručně shrnou děj. Komentář: Bůh se dívá na srdce člověka. Saul měl zlé srdce, a proto mu Bůh nemohl pomáhat v jeho panování. Hledal nového krále s dobrým srdcem. Tím byl David.

Díky svému čistému srdci žil David v přátelství s Bohem. Díky pomazání byl posílený Duchem Svatým. Takto mohl odvážně vyrazit proti nepříteli.

Velký Goliáš v tomto příběhu znázorňuje každé velké zlo, které nás trápí. Příběh nám však také ukazuje, že nevádí, když jsme ještě malí. Pokud máme čisté srdce a žijeme v přátelství s Bohem, on nám vždycky pomůže.

Doplňující informace: Katecheta upozorní žáky na městečko Betlém, které je rodištěm Davida. Mnozí proroci pak předpovídali, že se v Betlémě narodí další potomek krále Davida a ten bude velkým králem a zachráncem pro lidi. Tímto potomkem je Ježíš, Boží Syn.

Aktivity

1 NOVÝ KRÁL

Katecheta vede žáky k diskusi nad úkolem. Hledat odpověď mohou v úvodním textu v učebnici. Odpověď zní: David měl čisté srdce. Katecheta může upozornit také na to, že díky tomu, že byl David věrný v malé věci – péči o stádo –, mohl dostat větší úkol – péči o království.

2 BITVA

Žáci opět hledají řešení v textu učebnice. Řešení zní:

zbraně Goliáše – meč, kopí, oštěp

zbraně Davida – prak, kamínky

taktika Goliáše – pýcha, rozum, síla (spoléhal vlastní rozum a sílu)

taktika Davida – pokora, Bůh, rozum (spoléhal na Boha a správně používal rozum)

Katecheta vede žáky k porozumění tomu, že Bůh nám dal rozum a chce, abychom jej používali. Dokonce je naším úkolem jej rozvíjet tím, že se učíme novým věcem. Špatné ale je, když se člověk stane pyšným a začne spoléhat pouze na svůj rozum. Rozumné naopak je spoléhat se ve všem na Boha, protože on stvořil celý svět a každého tvora na něm, a tak světu, živočichům i všem lidem rozumí on nejlépe. Proto je důležité naučit se naslouchat a rozumět Bohu a o všem se s ním radit. K tomu člověku pomáhá čisté srdce.

3 PŘÍPRAVA NA BOJ

Bůh nám vždycky pomůže, když jej o to poprosíme. Ale je třeba, abychom i my byli připravení.

Řešení zní: Ctnosti = návyk dělat dobro.

Katecheta pomocí konkrétních otázek a podnětů vede žáky ke konkrétní odpovědi na otázku.

Na závěr hodiny si mohou žáci zazpívat/poslechnout píseň Srdce čisté:

<https://www.youtube.com/watch?v=iiSqz02AphI>

Pozorování a aktivity

Katecheta uvede žáky do domácí aktivity.

20 DAVID, PSANEC I KRÁL

Cíl hodiny

Žák si váží statečnosti krále Davida, na jeho příkladu vysvětlí, že statečný člověk někdy odvážně bojuje a jindy se skrývá, když ví, že je to lepší řešení. Žák je vnitřně motivovaný pro takovýto postoj ve svém životě.

Metodika

Uvedení

STATEČNOST

Ve třídě se strhla bitka. Petr se posmíval Michalovi, že má holčičí aktovku. Michal chtěl bránit svou čest, a proto se vrhl na Petra. Celá třída bitku nadšeně pozorovala a střídavě podporovali jednoho či druhého chlapce. Michal v bitce zvítězil a mnozí jej obdivovali jako statečného. Bylo jeho chování skutečně statečné? Jak jinak se mohl zachovat?

V dnešní hodině uvidíme, jak svou statečnost projevovat král David.

Téma

Po přečtení úvodního textu vede katecheta žáky k diskusi nad tím, zda si myslí, že se měl David skrývat, nebo měl raději proti Saulovi bojovat.

Po přečtení další části se ptá žáků: Proč se David rozhodl skrývat se?

Po přečtení další části se ptá žáků: Vyplatilo se Davidovi jeho jednání? Jak? Kde David čerpal takovou velkou životní moudrost?

Aktivity

1 DAVID SLAVÍ

Žáci si najdou a přečtou úryvek o přenesení Boží schránky do Jeruzaléma.

Řešení:

- Tancoval/poskakoval před Boží schránou
- Obětoval Bohu
- Rozdával lidem bochánek chleba, datlový a hrozinkový koláč
- Požehnal lidu

2 KRÁLOVY CTNOSTI

Řešení:

Přejícnost – Raduji se z toho, že druhý člověk má nebo umí něco dobrého.

Mírumilovnost – Podporuji mír i za cenu toho, že snáším utrpení.

Střídmost – Beru si všeho jenom tolik, kolik doopravdy potřebuji.

Statečnost – Vytrvám v úsilí o dobro i přes těžkosti.

Katecheta vede žáky k diskusi a sdílení na téma, jak mohou budovat ctnosti ve svém životě. Vede je ke konkrétním odpovědím.

JERUZALÉM

Aby David mohl zajistit mír v celé zemi a dobře ji chránit před nepřáteli, potřeboval jako základnu nedobytné sídlo. Věděl, že takovýmto městem je Jeruzalém. Proto se rozhodl z něj udělat hlavní město království. Postavil zde svůj palác, nechal sem přenést archu úmluvy a vše připravoval pro to, aby zde jeho syn mohl postavit Bohu chrám.

21 DAVIDŮV HŘÍCH

Cíl hodiny

Žák si znovu uvědomí závažnost hříchu a jeho důsledků. Na příkladu krále Davida vysvětlí, jaké mohou být příčiny hříchu a jaká je správná reakce, když si člověk svůj hřích uvědomí. Ocení velikost Boží lásky, která člověku odpouští, když lituje.

Metodika

Uvedení

AKTIVITA NA ZKLIDNĚNÍ

V tuto hodinu se bude probírat závažné téma, proto je vhodné na začátku hodiny žáky zklidnit. Jako zklidňující aktivitu můžete použít aktivitu Oblaka. Instrukce pro žáky (katecheta mluví klidným tichým hlasem):

Pohodlně se usadte.

Zavřete oči a soustřeďte se na svůj dech (asi 15 vteřin).

Nyní si představte oblohu a na ní spoustu krásných bílých obláčků.

V duchu si je prohlížejte, jak vypadají. Jaké mají tvary, kam plují a jak rychle. Jakou barvu má obloha?

Představte si, že se na jednom z těchto obláčků vznášíte. Jaký je to pocit?

Teď se pomalu vraťte zpátky na zem, ale uchovejte si ten pocit lehkého pohybu mraků.

(Zpracováno podle knihy Motivační tříminutovky. Portál, 2015)

Po tomto zklidnění pokračuje katecheta dál klidným hlasem. V minulých hodinách jsme obdivovali Davidovu statečnost a moudrost. Dnes uvidíme, že i takový člověk může udělat velkou chybu, když si dostatečně nestřeží své srdce a své přátelství s Bohem.

Téma

Četba textu z učebnice.

Pozn.: Ž 51 je zde uvedený v liturgickém překladu. Žáci jej v této podobě mohou znát z Kancionálu, č. 055.

Po přečtení textu katecheta vyzve žáky, aby řekli, jak na ně tento příběh působil, jaké pocity nebo otázky v nich vyvolal, co si myslí, že je hlavním poselstvím tohoto příběhu. Společně hledají příčiny a důsledky Davidova jednání. Podněty žáků stručně shrne a vyzve k řešení aktivit, které nám toto téma prohloubí.

Aktivity

1 IDEÁLNÍ PODHOUBÍ

Řešení: Zahálení a zanedbávání povinností

Katecheta aktivitu doplní svým komentářem, pomůže žákům převést na jejich zkušenost.

2 HŘÍCH PŮSOBÍ

Řešení: Každý hřích ubližuje. Dříve či později přináší smutek, bolest a špatnou náladu.

Katecheta se ptá žáků na jejich zkušenosti a sám doplní svým komentářem.

3 JAK NAPRAVIT HŘÍCH?

Katecheta vede žáky k tomu, aby se snažili sami hledat řešení. Mohou si jednotlivé názory psát na tabuli. Do sešitu si zapíší správné řešení:

Přiznat se (sobě, Bohu a pokud je to potřeba i lidem, případně před nimi uznat, že jsem jednal špatně), litovat (upřímně), omluvit se (Bohu, lidem), vyznat ve svátosti smíření, vykonat dobro.

Katecheta vysvětlí žákům, že není možné si vybrat pouze jednu část tohoto procesu, ale aby došlo k nápravě a uzdravení hříchu, je třeba projít celým tímto procesem smíření. V této chvíli Bůh odpouští a očišťuje nás od tohoto hříchu a je třeba, abychom i my sami sobě odpustili a dále si jej už nevyčítali.

22 ŽALMY

Cíl hodiny

Žák proniká do řeči žalmů a vnímá je jako inspiraci pro vlastní modlitbu.

Metodika

Uvedení

AKTIVITA NA ZKLIDNĚNÍ II

Tuto hodinu se budeme zabývat modlitbou, proto je vhodné ji také začít zklidňující aktivitou. Můžete využít například aktivitu Neslyšný výkřik. Instrukce pro žáky (katecheta mluví klidným tichým hlasem):

Sedte vzpřímeně, zavřete oči a poslouchajte.

Existuje mnoho silných pocitů – emocí. Někdy je nemůžeme projevit nahlas, proto si nyní natrénujeme pár tichých emocí.

Začněte myšlenkou na to, že jste velmi smutní. Myslete na pocit smutku a prociťte jej v celém svém těle – svýma očima, hlavou, v hrudi a rukou. Dýchejte pomalu. Velký, velký smutek – cítíte ho. Vaše tělo ho vyjadřuje. (10 vteřin)

Podobným způsobem proberte s žáky emoce hněvu, strachu, hrdosti, nadšení a zakončete pocitem radosti.

(Zpracováno podle knihy Motivační tříminutovky. Portál, 2015)

Po tomto zklidnění pokračuje katecheta dál klidným hlasem. V dnešní hodině se budeme zabývat žalmy. Jsou to biblické modlitby, které vyjadřují každou emoci, kterou jsme trénovali, a ještě jiné další.

Téma

Žalm 150. Na úvod může katecheta pustit žákům nahrávku: na YouTube: <https://www.youtube.com/watch?v=zGcERQLtEd0>.

Katecheta prostřednictvím tohoto žalmu žákům ukáže, jak je modlitba žalmů dynamická. Vede žáky k tomu, ať si všimnou všech projevů, zvuků a pohybů, které s sebou žalm nese.

Následně může katecheta pustit ukázkou židovské hudby a tance:

<https://www.youtube.com/watch?v=m4ALrvLlx5A>

Na příkladu krále Davida ukáže, jak modlitba žalmů může člověka provázet všemi životními situacemi.

Aktivity

1 MODLITBA

Katecheta vede žáky k poznání, že Bohu v modlitbě můžeme předložit jakýkoliv pocit, včetně těch negativních. U nich je obzvlášť důležité, abychom je předkládali s důvěrou Bohu a nevypouštěli je do svého okolí, na lidi kolem sebe. Když například všechnu svoji zlost prožijeme před Bohem, aniž bychom ubližovali sobě či druhým lidem, Bůh nám potom může vnuknout nápad, jak se dál v dané situaci zachovat, abychom nerozvíjeli zlo, ale dobro.

2 MŮJ ŽALM

Katecheta krátce zrekapituluje vše, co vědí o žalmech, a vyzve žáky k napsání vlastního žalmu.

Pozorování a aktivity

Katecheta uvede žáky do domácí aktivity.

23 MOUDRÝ KRÁL ŠALOMOUN

Cíl hodiny

Žák na příkladu krále Šalomouna popíše, jak Bůh vyslýchá modlitbu a současně jak snadno může člověk o Boží dary přijít. Vysvětlí, že tím zásadním při tom je přátelství s Bohem.

Metodika

Uvedení

Katecheta se ptá žáků, jakou vlastnost nebo dovednost by nejvíc chtěli. Mohou společně tyto touhy probírat, např. proč by je chtěli, k čemu by to vedlo, kdyby je měli apod. Poté uvede téma slovy: dnes budeme mluvit o muži, který toužil po moudrosti.

Téma

Katecheta provází žáky textem v učebnici. Vede je k poznání, že Bůh dal Šalomounovi daleko víc, než o co prosil. Takto Bůh přistupuje i k našim modlitbám. Katecheta žákům ukazuje, že Bůh mohl Šalomounovi žehnat, když jej Šalomoun dával ve svém životě na první místo. Ve chvíli, kdy se staly pro Šalomouna důležitější politické záležitosti či radovánky a Boha zasunul do pozadí, Bůh mu žehnat nemohl. Vede žáky k porozumění tomu, že člověk může mít bohatství, může odpočívat a radovat se s přáteli. Důležité je, na jakém místě v jeho životě/srdci stojí Bůh. Pokud je Bůh na prvním místě, je všechno v pořádku, ale ve chvíli, kdy člověk zasune Boha někam do kouta svého života, začínají problémy.

Aktivity

1 IZRAELŠTÍ KRÁLOVÉ

- a) 1 Saul; 2 David; 3 Šalomoun
- b) Saul B; David C; Šalomoun A

2 MOUDRÉ JEDNÁNÍ

Mít ve svých věcech pořádek... ANO

Chovat se k druhým... ANO

Udělat špatnou věc... NE

Plnit, co slíbím. ANO

Odkládat úkoly... NE

3 DOPIS BOHU

Katecheta uvede žáky do 3. aktivity. Propojí jim ji s denní modlitbou.

24 JERUZALÉMSKÝ CHRÁM

Cíl hodiny

Žák popíše, jak vypadal Jeruzalémský chrám v době vlády Šalomouna. Obdivuje nádheru tohoto uměleckého díla, ale současně ví, že tím nejdůležitějším je srdce člověka.

Metodika

Uvedení

Katecheta se ptá žáků, v jakém největším kostele byli. Který kostel je pro ně nejkrásnější apod. Zakončí slovy: My jsme dnes zvyklí, že máme mnoho kostelů, kde se společně setkáváme s Bohem. Židé měli pouze jeden chrám, ten nechal postavit král Šalomoun v Jeruzalémě. Židé do něj putovali ze všech koutů země několikrát do roka.

Téma

Katecheta provází žáky textem v učebnici. Vede je k pochopení, že je dobré vytvářet umělecká díla, která oslavují Boha, a zvláště stavět krásné kostely, ve kterých se lidé mohou setkávat s Bohem. Když to všechno ale bude člověk dělat bez víry v Boha a lásky k němu, bude to k ničemu. Bůh se totiž dívá hlavně na srdce člověka.

Aktivity

1 VYZNÁŠ SE V CHRÁMU?

D – Velesvatyně, místo Boží přítomnosti. Byla zde uložena archa úmluvy s deskami Desatera.

B – Svatyně, místo, kam vstupovali pouze kněží.

A – Chrámová opona, závěs utkaný ze stejných nití jako veleknězův náprsník, zdoben dvěma velkými zlatými cheruby (anděly).

Oddělovala velesvatyni od svatyně.

C – Oltář, na kterém stále hořely zápalné oběti. Kněží obětovali každé ráno a večer. Nejčastěji berana.

H – Chrámové nádvoří.

F – Moře, velká nádoba s vodou pro očišťování kněží. Nádobu nese 12 býků podle 12 izraelských kmenů.

E – Malá umyvadla na kolech, s vodou z velké nádoby.

2 KDE PŘEBÝVÁ BŮH?

Katecheta vede žáky k pochopení symboliky roztržení chrámové opony ve chvíli Ježíšovy smrti.

J 14,23: „Kdo mě miluje, bude zachovávat mé slovo, a můj Otec ho bude milovat; přijdeme k němu a učiníme si u něho příbytek.“

Odpověď: Bůh přebývá v srdcích lidí, kteří jej milují.

Pozorování a aktivity

Katecheta uvede žáky do domácí aktivity.

25 MUDROSLOVNÉ KNIHY

Cíl hodiny

Žák rozumí základnímu poselství biblické mudroslovné literatury.

Metodika

Uvedení

V minulých hodinách jsme mohli na příběhu krále Šalomouna poznávat, co je pravá moudrost. Dnes se seznámíme s biblickými knihami, jejichž úkolem je povzbuzovat nás k moudrému životnímu stylu.

Téma

Katecheta žákům představí, které knihy patří do mudroslovné literatury. Společně se zamýšlí nad vybranými ukázkami.

Katecheta může žákům pustit předem vybranou pasáž uměleckého zpracování knihy Kazatel:

<https://www.youtube.com/watch?v=TdBFB93f0nk>

Katecheta upozorní na knihu Job. Vysvětlí, že v Bibli máme hodně příběhů o tom, že utrpení přichází jako následek hříchu. Kniha Job

mluví o tom, že často trpí také nevinní a zbožní lidé. A není tedy možné dělat zkratky a říkat, že když někdo trpí, tak on či někdo z jeho rodiny je velký hříšník. To také vysvětloval Ježíš svým apoštolům. Skrze hřích přišlo na svět zlo a způsobilo, že trpí také nevinní lidé. Job se díky svému utrpení mohl s Bohem potkat daleko intenzivněji než druzí lidé. Ale ani toto není samozřejmé. Důležité je nikdy neztratit důvěru v Boha a jeho lásku, i když právě nerozumíme zlu, které nás potkává.

Aktivity

1 POSELSTVÍ KNIH

a) Moudrost získáváme od Boha.

Člověk bude šťastný, když bude mít Boha v úctě (bázeň před Bohem) a bude se řídit jeho slovem (zachovávat přikázání).

Maria s Dítětem Ježíš

Ježíš představuje Boží moudrost, Maria ji přijímá.

b) Moudrý – Poučí se z chyb svých i druhých. Hlupák – Nikdy se z chyb nepoučí.

c) Hledejte společně poselství textů.

d) Aktivita vede žáka k porozumění tomu, že není snadné vymyslet nějakou moudrost a vyjádřit ji v několika málo slovech.

POŠETILEC, HLUPÁK A MOUDRÝ V PŘÍSLUVÍCH

Katecheta může na základě textu vést žáky k pochopení pošetilého a moudrého jednání. Společně hledají příklady ze života.

26 ROZDĚLENÉ KRÁLOVSTVÍ

Cíl hodiny

Žák popíše, jakým způsobem došlo k rozdělení Šalomounova království a jak se jednotlivá království dál vyvíjela. Ukáže království na mapě.

Metodika

Uvedení

Dnešní hodina bude náročná na pozornost. Proto je vhodné na začátku žáky uvolnit drobným pohybem. Můžete k tomu využít např. aktivitu Třesavka. Katecheta ji může uvést slovy: To, co budeme dnes probírat, hodně zatřáslo všemi Izraelity. Abychom se na to dobře připravili, raději se hned na začátku protřepeme. Při hře se střídají chvíle, kdy tiše bez jakéhokoliv pohybu stojíme, s chvílemi, kdy se třese. Budu vám postupně dávat instrukce, jestli máte třást celým tělem, jako když pes vyskočí z vody, nebo pouze nějakou částí. Na tlesnutí znehybníte. Nyní si najděte místo ve třídě tak, abyste měli kolem sebe prostor. A dále katecheta dává instrukce: prsty, ruce, ramena, jedno chodidlo, loket, hlava, nos, záda, vlasy apod.

(Zpracováno podle knihy Motivační tříminutovky. Portál, 2015)

Poté, co se žáci uvolní a v klidu usadí, přejde katecheta k tématu.

Téma

Katecheta provede žáky textem v učebnici. Společně hledají odpověď na otázku, proč se království rozpadlo. Katecheta připomene Davidův hřích, Šalomounovo odpadnutí od Boha, až přijdou k nerozumnému jednání Rechobeáma. Ukáže tak žákům, že každý hřích má své důsledky. Stejně tak vidí, že i další králové odpadali od Boha, a Bůh jim pak nemohl žehnat, a tak uvrhli svá království do zkázy. Přežil jenom zbytek jižního království, jak to předpovídali proroci. Současně jim ukazuje na to, že Bůh lidi nikdy nezavrhuje. Přestože oni svým hříchem otevřeli dveře zlu, které proniká do jejich života, Bůh jim je neustále nablízku a nabízí svou pomoc.

Žáci ukazují jednotlivá místa na mapě v učebnici.

Aktivity

Aktivita této hodiny je opakovací. Jejím cíle je, aby žák uviděl celý kontext vývoje vyvoleného národa a současně si zopakoval základní znalosti.

27 ELIÁŠ – PROROK SEVERNÍHO KRÁLOVSTVÍ

Cíl hodiny

Žák na příkladu proroka Eliáše ukáže, k čemu Bůh povolával proroky. Je vnitřně motivovaný obnovovat své přátelství s Bohem.

Metodika

Uvedení

OHEŇ

Katecheta se ptá žáků, jestli mají rádi oheň. Co na něm mají rádi a co ne, v čem je užitečný a v čem nebezpečný. Společně uvádějí příklady. Ptá se jich, jak vzniká oheň. V Bibli máme několikrát zprávu o tom, že oheň spadl z nebe. V těchto případech je oheň symbolem Boží přítomnosti. O jednom takovém příběhu si budeme číst i dnes.

Téma

Katecheta provede žáky textem v učebnici. Společně uvažují nad tím, kdo přivedl Izrael do zkušeb. Předtím, než začnou číst Eliášovu modlitbu, může se katecheta žáků zeptat, jak by se nyní modlili oni. Poté mohou srovnat své návrhy s modlitbou Eliáše.

Aktivity

1 HORA KARMEL

a) Řešení: vinice Boží.

2 ZÁZRAKY

Katecheta může žáky rozdělit na skupiny, z nichž každá hledá jednu citaci.

1 Kr 17,8–16: Mouky ani oleje z nádob chudé vdovy neubývalo.

1 Kr 17,17–24: Vzkříšení vdovina syna.

3 K ČEMU NÁS VEDOU PROROCI?

Katecheta vede žáky ke konkrétním odpovědím.

Pozorování a aktivity

Katecheta uvede žáky do domácí aktivity.

28 IZAIÁŠ – PROROK JIŽNÍHO KRÁLOVSTVÍ

Cíl hodiny

Žák proniká do symbolické řeči Bible. Vysvětlí, že Bůh skrze své proroky lidi varuje před zlým chováním a ve chvílích, kdy na ně dopadají důsledky jejich nerozvážného jednání, povzbuzuje a nabízí pomoc.

Metodika

Uvedení

Na začátku katecheta může žákům pustit kousek videa, které ukazuje situaci, kterou si Bůh přeje: aby si lidé navzájem pomáhali, např. 0–2,16 min.:

<https://www.youtube.com/watch?v=yCFaIRqZmrU&t=12s>

V kontrastu s tím pak katecheta poukáže na situaci v judském království, kde byli lidé, kteří potřebovali pomoc, spíše utlačováni.

Téma

Katecheta pomocí textu v učebnici uvede žáky do knihy Izaiáš a jejího historického pozadí. Po přečtení prvního proroctví žáci srovnávají, jak na ně působilo video a jak na ně působí slova proroka Izaiáše. Na co Prorok upozorňuje a k čemu vyzývá? Co tato slova říkají nám? (Není

možné se jenom modlit a nestarat se o svět kolem sebe, nebo dokonce lidem kolem sebe škodit.) Hledají s žáky konkrétní odpovědi.

Po přečtení další části katecheta s žáky přemýšlejí o tom, kde oni hledají pomoc, když je jim těžko: jsou unavení, rozčilení, někdo jim ublížil...

U třetí citace vede katecheta žáky k poznání, že Bůh člověka nikdy neopouští. A i když na něj dopadají důsledky jeho nerozvážného jednání, Bůh neustále povzbuzuje a nabízí pomoc.

Aktivity

1 VÝZNAM JMEN

a) BŮH JE SPÁSA. To znamená: Bůh zachraňuje. Toto jméno vzkazovalo židům, že Bůh je zachrání od nepřátel, když mu to dovolí. To znamená, když přestanou uctívat modly a obnoví své přátelství s Bohem. Pro nás má to jméno to samé poselství: Pokud budeme pečovat o své přátelství s Bohem, on nás zachrání od každého nebezpečí. Dále se toto jméno shoduje s tím, že právě prorok Izaiáš v mnoha proroctvích předpovídal narození Ježíše, který všechny lidi zachrání od věčné smrti.

b) Šearjašúb. Jeho jméno znamená „zbytek se vrátí“. Tento syn při setkání s králem neřekl ani slovo, jeho přítomnost však byla důležitá, protože jeho jméno mluvilo za něj. Mělo králi vzkázat, že zbytek se vrátí. Odkud? Mohlo se jednat o zbytek vojáků, kteří přežijí v boji, ke kterému se schylovalo a ze kterého měl král velký strach, že se vrátí domů.

c) S námi Bůh. Významem proroctví se zabývá aktivita 2.

2 VÝZNAM PROROCTVÍ

Řešení první části věty hledají žáci v textu učebnice. Je jím Chizkiáš. Druhým dítětem je Ježíš.

Pokud je to potřeba, katecheta vysvětlí žákům, že Immanuel je spíš titul jako např. Mesiáš nebo Kristus než osobní jméno.

3 VÝZNAMNÝ POZDRAV

Katecheta připomene žákům, že tento pozdrav je současně radostnou zprávou a současně modlitbou a zní: Pán s vámi!

29 DANIEL – PROROK V BABYLONSKÉM ZAJETÍ

Cíl hodiny

Žák si váží věrnosti a na příkladu Daniela vysvětlí, že je to cesta k dosažení moudrosti. Chápe, že na té cestě mu bude velkým pomocníkem ctnost správné míry. Propojí s vlastním životem.

Metodika

Uvedení

VĚRNOST

Katecheta uvede: Dnešní hodina se bude dotýkat vlastnosti, která vychází z pojmů věrný a víra, opravdovost, pravdivost. Její podstatou je dodržení určitého slibu, spolehlivost a pevný vztah. O jakou vlastnost se jedná? Odpověď: věrnost.

Čeho všeho se věrnost může týkat? Přátelství, manželství, vytrvalosti v nějakém jednání.

Katecheta vybídne žáky, aby vysvětlili, co má věrnost společného s pojmy z definice: víra, opravdovost, pravdivost, dodržení slibu, spolehlivost, pevný vztah. Pro tuto aktivitu je vhodné, aby katecheta měl dané pojmy vytištěné na papíře nebo napsané na tabuli, aby je žáci měli na očích a mohli o nich lépe přemýšlet.

My dnes budeme mluvit o věrnosti Bohu a jeho zákonům a o tom, jak působí na život člověka.

Téma

Katecheta může žákům pustit ukázka Babylonu:

<https://www.youtube.com/watch?v=I1Hbht4iNQg>

Katecheta provede žáky textem učebnice.

Vyzve je, aby sami hledali, jaké praktické důsledky přinesla Danielovi věrnost Bohu. Žáci si mohou konkrétní výrazy v učebnici podtrhávat. Mohou společně diskutovat o tom, zda se Daniel v jámě se lvi bál a co v té chvíli asi prožíval.

Aktivity

1 VYTRVALOST A CTNOST SPRÁVNÉ MÍRY

- a) Žáci uvažují nad tím, ve kterých chvílích by potřebovali moudrost.
- b) Žáci se soustředí na to, že Bůh do svého stvoření i do našeho těla vložil pořádek a stálost. Žáci hledají, co v našem těle musí zůstat stejné, aby bylo zdravé:

Stabilní zůstane: tělesná teplota – množství tekutin – množství vlákniny, vitamínů a cukrů – hladina cukru v krvi.

- c) Žáci vidí, že pro zachování této stálosti musí i oni sami něco dělat, a hledají co. Může to být např.:

sezení u PC, mobilu, u učení – pohyb na čerstvém vzduchu, procházka, jízda na kole, plavání, bruslení, tančení

pití sladkých nápojů – čistá voda, bylinkový čaj

uzeniny, koláče, pizzy a hamburgery – zelenina, ovoce

zlost, strach, úzkost – modlitba, odpuštění

hádky, křik – zpěv, přátelství, pomoc druhým.

30 OBNOVA JERUZALÉMA

Cíl hodiny

Žák rozumí tomu, že příběh izraelského národa může být příběhem každého člověka, a vysvětlí to na základě obnovy Jeruzaléma po návraty židů z babylonského zajetí.

Metodika

Uvedení

NOVÝ ZAČÁTEK

Hanka měla pocit, že ji nikdo nemá rád, a velmi se tím trápila. Napadlo ji, že když bude hubená, budou ji všichni určitě obdivovat. A tak si usmyslela, že přestane jíst. Věděla, že rodiče by s tím asi nesouhlasili, a tak jedla jenom před nimi. Obědy a svačiny vyhazovala. Občas ji přemohl hlad a přece jenom se najedla, ale pak hned utíkala na záchod jídlo vyzvracet. Začalo jí bývát hodně špatně, a tak chtěla s tímto životním stylem přestat. Ale už to nešlo. Cokoliv snědla, hned vyzvracela. Cítila se slabá, ale bála se to někomu říct, protože se styděla. Jednoho dne zkolabovala a musela pro ni přijet záchranka. Tak vyšlo vše najevo. Hanka se přiznala ke svému hloupému nápadu. Řekla, že je jí to líto a že bych těla začít od znovu. A tak se začala léčit. I když se jí všichni snažili pomáhat a podporovat ji, léčba byla dlouhá a nový začátek nebyl pro Hanku vůbec jednoduchý. Její tělo už bylo poškozené a také ročník musela opakovat, protože toho hodně zameškala a už to nestihla dohonit. Přesto jí láska a podpora rodiny i lékařů pomohly k novému začátku.

Katecheta se zeptá žáků, zda je napadá, co má příběh Hanky společného s příběhem Izraelitů.

- Hanka si našla modly, kterým se začala klanět: obdiv druhých
- Obětovala jim: svoje zdraví
- Ocitla se v zajetí, nemohla se už svobodně rozhodovat (zajetí v Babylonu)
- Litovala a chtěla začít od znovu

- Přestože jí všichni pomáhali, začátek nebyl snadný. A o takovémto nesnadném začátku po návratu židů z Babylonu budeme mluvit v dnešní hodině.

Téma

Katecheta provede žáky textem v učebnici. Vysvětlí, že židé se sice vraceli ze zajetí domů, ale jejich domovy a pole, která jim dávala obživu, byly poničené předchozí válkou. A tak se namísto do útulného domova vraceli na zbořeniště. Měli si na něm vybudovat svoje domy a pole a společně znovu zbudovat svaté město Jeruzalém. Přestože je Kýros vybavil základním materiálem pro stavbu chrámu a Babyloňané jim darovali kus majetku a nějaký dobytek, nové začátky nebyly jednoduché. A k tomu jejich práci neustále hatili nepřátelé. S Boží pomocí a s pomocí mužů, kteří naslouchali Božímu vedení, však celou obnovu zdárně dokončili. Poté, co dílo dokončili, uspořádali velkou oslavu, při které pořádali hostiny, posílali si dárky a také společně naslouchali Božímu slovu.

Katecheta vyzve žáky, aby řekli, proč si myslí, že lidé plakali, když slyšeli slova Zákona. Pravděpodobně si v té chvíli uvědomili, jak moc je má Bůh rád a že oni jej opustili. Bylo jim to líto a tak plakali. Kněží je však uklidňovali: neplačte, ale pojďte slavit, že jste poznali pravdu a že se znovu k Bohu můžete vrátit.

Katecheta vede žáky k porozumění tomu, že tento příběh může být obrazem našich životů. Člověku se může stát, že se stejně jako židé, se odvrátí od Boha a začne uctívat jiné modly: krása, pohodlí, bohatství, obdiv od druhých.... Až na něj dopadnou důsledky, jako na Hanku, teprve potom si člověk vzpomene na Boha a chce začít od znova. Bůh lidem odpouští jejich provinění, když litují. Pomáhá jim začít od znova, posílá jim povzbuzení a posilu. Vzhledem k tomu, že si člověk hříchem něco pokazil, není jednoduché to napravovat, a člověk musí s touto námahou vždycky počítat, aby nebyl hned zklamaný. Když se s odvahou pustí do obnovy, Bůh jej přivede k novému šťastnému

životu. Velkou pomocí na této cestě jsou člověku svátosti smíření a eucharistie.

Aktivita

Katecheta provádí žáky diskusí nad tím, jak by oni mohli pomáhat budovat nový Jeruzalém.

Pozorování a aktivity

Katecheta uvede žáky do domácí aktivity.